

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manuale Pastorum Sive Instructio Practica Neoparochorum

Dirckinck, Johann

Treviris, 1702

Caput. 16. De Prudentia Pastoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51873](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51873)

promulgare, ante & post sumptum cibum, preces non fundere; ut plures alios tacitus præteream.

Quare amans Religionis Pastor ista devitet & in omnibus religionem concernentibus sit: *Curvus Israël & auriga ejus. 4. Reg. 2.* Quod si sedulo præstiterit, rem Deo longè gratissimam fecerit, & magnum in cælo præmium consequetur: Scriptum est enim: *Quicumq; glorificaverit me, glorificabo eum; qui autem contemnunt me, erunt ignobiles. 1. Reg. 2, 30.*

C A P U T X V I.

De Prudentia Pastoris.

PRudentia & discretionis virtus, quàm animarum Pastori necessaria sit, tum ut propriam, tum ut centenas aut millenas sibi commissas animas rectè gubernet, quis nisi prorsus cæcutiat, non perspicit? Quemadmodum olim Sacerdos, ita nunc Pastor, ut dicitur Deuteron. 17 debet discernere *inter lepram, & leprã, inter sanguinem*

guinem & sanguinem, inter causam & causam, inter peccatum & peccatum; & quâ id poterit absque prudentia? Debet Pastor, ut Concilium Tridentinum præscribit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate, quantum spiritus & prudentia suggesserit, salutare & convenientes satisfactiones injungere; & quâ id poterit absque prudentia?

Debet Pastor, tanquam Angelus Domini, cujus labia custodiant scientiam, & à cujus ore fideles veritatem requirant, nosse, in doctrina morum & fidei, separare pretiosum à vili, verum à falso, corruptum à sano, heterodoxum ab orthodoxo, justum ab injusto, & quâ id poterit absque vera & evangelica prudentia? Debet Pastor, ut ait S. Laurentius Justinianus *Ligni vitæ c. 1. de prud. non solum seipsum; sed omnes quoque sibi commissos instruere ac docere &c. at quænam illa? vitare noxia, appetere salubria, diligere honesta, vitare prohibita, operari recta, spernere terrena,*

terrena, & investigare caelestia. Et qui
id poterit absque discretionem & pru-
dentia? Si caecus caeco ducatum praes-
tet, nonne ambo in foveam cadent?
Matth. 18.

Debet Pastor seipsum & oves suas
à technis, fraudibus & decipiulis Dia-
boli praecavere; qui diversimodè a-
nimas decipit; nunc nimio zelo, nunc
callidâ suggestionem, nunc palliatâ san-
ctitate, aliquando inordinatâ affe-
ctionem, quandoque blandis, quando-
que asperis; verbo mille laqueos in-
cautis tendit: uniuscujusque mores
& vitia examinat, illaque objicit,
quibus mentem illorum faciliùs in-
clinari novit. Blandis & lætis su-
perbiam & vanam gloriam; asperis
verò mentibus, iram, superbiam, cru-
delitatem proponit: quæ omnia Pa-
stor debet ad nihilum redigere. At
qui id poterit absque scientia, discre-
tionem & prudentia? Ex quibus o-
mnibus luce meridianâ clariùs patet;
quàm necessaria Pastori sit simplex &

christiana prudentia, quam Christus Dominus Apostolis, eorumque sectatoribus præcipit, Lucæ 10 *Estote prudentes sicut serpentes, & simplices sicut columba.*

II. Quid autem est prudentia, Parocho & cuius homini adeò necessaria?

S. Basilius hom. 12. in Proverb. ait. *Prudentia est eorum que agenda aut non agenda sunt cognitio: quam si quis rectè scitatus fuerit, nunquam ab officio, virtutèque discedet, nunquam vitiorum pestem incurret.* S. Augustinus lib. 1. de lib. arbit. c. 13. *Prudentia est amor, ea quibus adjuvatur in Deum sagaciter eligens.* S. Bernardus serm. de villico, ait: *Prudentia est cognitio rerum appetendarum & fugiendarum.* Tolle hanc inquit S. Doctor serm. 49 in Cant. & *virtus vitium erit; ipsaque affectio naturalis, in perturbationem magis convertetur, exterminiumque natura.* Id verò ne fiat, iuvat Prudentia, quæ est virtus intellectus practici, quâ proposito

sito nobis sine virtutis, media ad illum consequendum, per consultationem inquirimus, & per iudicium invenimus, & per præceptum efficax, executioni mandamus.

III. Actus prudentiæ sunt.

1. Finem totius vitæ, scilicet Dei beneplacitum & assecutionem beatitudinis attentè respicere; & in quocunque negotio, proprium etiam virtutis finem intueri.

2. De mediis ad finem consequendum, per divinas leges consultare, pro luce ad intelligentiam, divinam veritatem orare, diligenti etiam meditatione & aliorum consilio uti, & non nimium sibi fidere.

3. De his quæ in consultationem allata sunt, iudicare; inutilia ab utilis, mala à bonis, considerato statu nostro ac vocatione, nec non virium mensurâ, discernere.

4. Ea quæ meliora sunt, & fini ad quem tendimus, congruentiora, eligere: præstant autem certa incertis, secura periculosis, majora minoribus,

perpetua temporaneis, publica privatis.

§. Voluntatem & cæteras animi vires ad ea, quæ electione acceptata sunt opere exequenda, efficaciter per imperium inflectere: *Vir enim sapiens fortis est, & vir doctus robustus & validus.* Prov. 14. qui non solum rectè judicat & eligit, sed bona efficaciter perficit.

IV. Media obtinendi prudentiam sunt.

I. Oratio. *Optavi, inquit Salomon, Sap. 7. & datus est mihi sensus, invocavi & venit in me Spiritus sapientie.* Quare Pastor in dubiis, consulat Dominum, & instar Moyſis aut Davidis, nunc ingrediatur ad Dominum, nunc egrediatur ad populum: & priùs suppliciter à Deo lumen exposcat, antequam populo proponat. 2. Deinde tempus præsens, præteritum, & futurum, (quemadmodum faciebat venerabilis Petrus Forerius Pastorum speculum l. 2. vitæ c. 11.) perpendat; & antedicta in

con-

consultatione, electione & executione, diligenter observet; & non aberrabit. 3. Cum prudentibus & sapientibus agat. *Qui graditur cum sapientibus, sapiens erit, amicus stultorum similis efficitur.* Prov. 13.

V. Falsa prudentia summo studio est devitanda.

Prudentia falsa, veræ prudentiæ contraria, triplex est. 1. Est *Prudentia carnis*, de qua Apostolus ad Romanos: *Prudentia carnis inimica est Deo.* Hæc ea studiosius implet, quæ sunt carnis, quàm spiritûs. 2. Prudentia terrena, divitias & honores spectans. *Filii quoque Agar exquisierunt prudentiam, qua de terra est,* Baruch. c. 3. 3. Prudentia Diabolica, quæ ad malitiam pertinet; de qua dicitur: *Sapientes sunt, ut faciant mala, bene autem facere nescierunt,* Jeremiæ 4. Huc spectat astutia, fraus, dolus, nimia sollicitudo, de temporalibus & futuris. Hujus prudentiæ est, ait S. Gregorius l. 1, moral. c. 15. *Cor machinationibus*

bus tegere, sensum verbis velare, quæ falsa sunt, vera ostendere, & quæ vera sunt, falsa demonstrare.

VI. Axiomata & dictamina prudentiæ Pastori animarum utilissima & assiduè sequenda.

1. *Quidquid agis, prudenter agas & respice finem.* 1. Finem supernaturalem operis, qui est Dei gloria; 2. Finem ad quem creatus es, scilicet beatitudinem æternam. 3. Si devies à fine, æternam damnationem.

2. *Quid prodest homini, si mundum universum lucretur, anima vero sua detrimentum patiatur.* Matth. 16, 26. ac proinde animam suam, aut cuiuscunque alterius maximi faciat, terrena omnia tanquam lutum, pro ea despiciat: *Quam enim commutationem dabit pro anima sua?*

3. *Fac ea quæ moriens, facta fuisse volles.* In dubio, quid sit, agendum; vel si consulatur à Parochianis suis Pastor, quid suadendum, serviant Regulæ à S. Ignatio datæ: *Quid amico, cui*

cui optimè velles, suaderes? quid in horamortis, in iudicio extremo, in purgatorio egisse te velles? id nunc suade & age & prudenter ages.

4. *Si adhuc hominibus placerem, Christi servus non essem*, ait Apostolus Gal 1. ac proinde, ubi cernit aliquid ad Dei majorem gloriam & salutem animarum conducere, non aestimet hominum dicteria. *Magnorum Dei servorum est, iudicia hominum contemnere*. S. Hierony. Homines omnes, respectu Dei, lumbrici & vermiculi sunt: igitur propter tales, Deus o. m. aternus, infinitus, minimè est postponendus.

5. *Nihil spirituale, aut supernaturale parvi ducat*: Minima enim preca-tiuncula, minima eleemosyna, minima mortificatio, unicus passus aut motus manuum, Dei causâ factus, maxi-mi momenti est, quia primum me-retur, omnibus mundi divitiis infini-tè majus, scilicet gloriam æternam. S. Basilius in Const. Mon. *Nihil est minu-*

minu-

minutum, quod Dei causâ fiat; sed grande & spirituale, & ejusmodi, quod cœlum nobis & præmia cœlestia conciliet.

6. *Momentaneum & leve tribulationis nostræ, supra modum in sublimitate, æternum gloriæ pondus operatur in nobis.* 2. Corinth. 4. 17. Unde nullum laborem fastidiat, nullam molestiam Pastor grandem reputet, quam in officiis suis tolerare debet, sed cum S. Hieronymo sentiat & dicat sapius: *Nullus labor durus, nullum tempus longum videri debet, quo gloria æternitatis acquiritur.*

7. *Quod Deus non est, nihil mihi est.* S. Salehus. Hinc pecuniam & omnia terrena bona, amore suo digna non censeat, sed ut lutum reputet, cor avarè eis non affigat. *Valde deficiet si aliquid temporale reputaveris & magni aestimaveris.* Thom. Kemp. l. 2. c. 5. Ex superfluis sustentationi honestæ, eleemosynas erogat, templi & altarium nitorem ac decorem promoveat.

veat. Nil grande, nil pretiosum, & admirabile; nil reputatione appareat dignum: nil altum, nil verè laudabile & desiderabile, nisi quod æternum est. Tho. Kemp. l. 3. c. 4.

Has itaque veræ prudentiæ & sapientiæ regulas Parochus sectari, falsa verò dictamina & vitia fugere omnino studeat; præsertim præsumptionem, passionem, præcipitationem, pertinaciam, & alia, quæ tenebras menti offundunt, deliberationem impediunt, atque in avia, abrupta & præcipitia impellunt.

CAPUT XVII.

De Temperantia Pastoris.

INter alias virtutes morales, Temperantia in cibo & potu, maximè convenit & necessaria est Curatori animarum. 1. ad conservandam sanitatem: quia *in multis escis non deerit infirmitas: qui autem abstinens est, adjiciet vitam*, ait Siracides Eccli 37. 2. ob angelicam, castitatem; cujus ini-

mica